משניות מבוארות מסכת תמורה פרק א

אמר רבי יוחנן בן נורי וכי מפני מה אין במירים בבכור והלא כלו לכהן, אמר רבי עקיבא חטאת ואשם מתנה לכהן והבכור מתנה לכהן, מה חטאת ואשם שאובים שאינן באין מן הכלי למקרקע אלא לפי חשבון, מה חטאת ואשם המים שאובים שאינן באין מן הכלי למקרקע אלא לפי חשבון אף פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון, מפני שאין

אמר רבי יוחנן בן נורי, (וכי) מפני מה אין במירים בבכור. אמר לו רבי עקיבא, חטאת ואשם מתנה לכהן, והבכור מתנה לכהן. אמר לו רבי אלעזר בן נורי, מה לי אינו במיר בחטאת ובאשם שאין זכין בהן בחייהם, תאמר בבכור שזכין בו בחייו. אמר לו רבי עקיבא, והלא כבר נאמר (ויקרא כז), והיה הוא ותמורתו יהיה קדש, היכן קדשה חלה עליו, בבית הבעלים, אף תמורה בבית הבעלים: ב ממירין מן הבכר על האצאן, ומן הצאן על הבקר, ומן הבכשים על העזים, ומן העזים על הכבשים מן הזכרים על הנקבות, ומן הנקבות על הזכרים, ומבעלי מומין על התמימים שנאמר (שם), לא יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע או רע בטוב. איזהו טוב ברע, בעלי מומין שקדם את המומים. במירים אחד בשנים, ושנים באחד, אחד במאה, ומאה באחד. רבי שמעון אומר, אין מחליפים אלא אחד באחד, שנאמר (ויקרא כז), והיה הוא ותמורתו, מה הוא מיחד, אף תמורתו מיחדת. ג אין במירין אברים בעברים, ולא עברים באברים, ולא אברים ועברים בשלמים, ולא שלמים בהן. רבי יוסי אומר, במירים אברין בשלמים ולא שלמים באברין. אמר רבי יוסי, והלא במקדשין האומר רגלה של זו עולה, כלה עולה, אף כשיאמר רגלה של זו תחת זו, תהא כלה תמורה תחתיה. ד אין המקדש מדמי אלא לפי חשבון. ואין המחקוץ מחמיץ אלא לפי חשבון. ואין המים שאובים פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון: ה אין מי חטאת נעשין מי חטאת אלא עם מתן אפר. אין בית הפרס עושה בית הפרס, ולא עם מתן אפר. אין בית הפרס עושה בית הפרס, ולא תרומה, ולא תרומה עושה תרומה. רבי יהודה אומר, הנולד לו, מקדשה עושה תמורה, לא הנולד (ולא תמורה) עושין תמורה: ו הרעופות והמנוחות אינן עושין תמורה, שנאמר (ויקרא כז), לא ימיר אותו, יחיד עושה תמורה, לא הצבור ולא השתפים עושים תמורה. קרבנות בדק הבית אינן עושים תמורה. אמר רבי שמעון, והלא המעשר בכלל היה, ולמה יצא,

״ב סיון

שכלה אסורה לזרים, ואם נפלה אחרת אינה מחמץ להחשב שנתחמצה מתרומה, אלא לפי חשבון, אם היה בתרומה לכהן, מה חטאת ואשם המים שאובים שאינן באין מן הכלי למקרקע אלא לפי חשבון אינן פוסלים את המקוה אלא לפי חשבון, דרק מ״א קאמר מימי דגשמים לפני שקנכנסו השאובין פסולה, דבהמשקה אין פוסלין רק ברב שאובין, וכיון שהגיעה שם הרב מי גשמים, כשרה. **ה) אין מי חטאת** היינו בשעינה שנותן את האפר פרה אדומה נעשין מי חטאת אלא עם מתן אפר, ולכך בעינן שיהיו מים תחילה בכלי ואחר כך יתן אפר אבל נתן אפר תחילה נתן אפר מים, פסול, דהא לא היה שם מים בשעת מתן אפר שיעשו מי חטאת, דכתיב (במדבר יט), ונתן עליו מים חיים אל כלי״ דמשמע שהמים נתונים שם הכלי אל האפר, ומאי דכתיב ונתן עליו״ לדזהיר שאחר שיתן העפר על המים יערבם יפה באצבעו ויזיזנה המים שתתחיה שיהיה עליו. **אין בית הפרס עושה בית הפרס,** שדה שנחרש בה קבר, אם חזר חרש בית הפרס ושדות שסביבותיה, לא מתזקינן לשאר שדות בבית הפרס, דקבר אחד לא עביד בית הפרס אלא כשעוגר המפורש, ומאה אמה לכל צד שעור מלא מערה, דכך שערו חכמים דמלא מערה ראוין לגלגל הקרעמות ותו לא.**ולא תרומה אחר תרומה.** היו פרות של שתפין והפרישו אחד מהם תרומה בדעת שיהיה ואחר כך הפריש השני, אין תרומה השני תרומה, כיון שהשני נעשה לו רשות לתרם, כן פרשו התוספות והובא בתי״ט ועין ברע״ב. **ולא תמורה עושה תמורה,** דהיינו בהמה חלין שהמיר שוב אין יכול להמיר מבהמה חלין שהמיר, דאמר קרא (ויקרא כז, י) ״תמורתו״ יהיה קדש״ ולא תמורת תמורתו. **ולא הנולד של קדוש עושה תמורה,** דאמר קרא (שם) ״והיה הוא״ ולא הנולד. **רבי יהודה אומר הנולד עושה תמורה** דאמר קרא (שם) ״יהיה״ לרבות את הנולד, **אמרו** לו **חכמים,** לרבות אם הנולד **ולא תמורה עושין תמורה,** דסברי ״יהיה״ לרבות שוגג כמזיד, כיצד, שסברו לחמיר שהר הנולד, דבכי האי גונא בהקדש לא הוי קדש, אבל בתמורה הוי תמורה, ואף על גב דאין תמורה עושה תמורה, למירין וחוזרין למירין על בהמה אחת ואפילו כמה בהמות של חלין על בהמה אחת של קדש, כדלעיל משנה ב. **ו) הרעופות והמנוחות אינן עושין תמורה, שלא נאמר תמורה אלא בבהמה.** דכתיב (שם) המר ימיר בהמה בבהמה **הצבור והשתפים אינן עושין תמורה, שנאמר** (שם) **״לא ימיר אותו״** לשון יחיד, ולכן רק **יחיד עושה תמורה** אבל לא הצבור ולא השתפים עושין תמורה. **קרבנות בדק הבית אינן עושין תמורה,** דבמזיד כתיב (שם ט) ״קרבן״ וקדשי בדק הבית לא איקרי קרבן. **אמר רבי שמעון** אנו לומדים ממקרא אחר דקדשי בדק הבית אין עושין תמורה, **והלא המעשר** בהמה בכלל קרבן היה, **ולמה יצא** דכתיב ביה (שם לא) ״לא יבקר בין טוב לרע

משניות מבוארות מסכת תמורה פרק ב - ג

״ב סיון

ולא ימירנו״, אלא בא **להקיש אליו, מה מעשר קרבן יחיד** ועושה תמורה, אף כל קרבן יחיד עושה תמורה, **יצאו קרבנות צבור** דהשתפין דמעשר בהמה ליתא בשתפות, דכתיב (במדבר יח, טו) ״והיה לך״ ולא שתי שתפות, ואף על גב דגבי בכור כתיב הכא קרא, אם אינו ענין לבכור איתא

להקיש אליו, מה מעשר קרבן יחיד, יצאו קרבנות צבור. מה מעשר קרבן מזבח, יצאו קרבנות בדק הבית

פרק ב

א יש בקרבנות היחיד מה שאין בקרבנות הצבור, ויש בקרבנות הצבור מה שאין בקרבנות היחיד, שקרבנות היחיד עושין תמורה וקרבנות הצבור אינם עושין תמורה (כלעיל בפרק א משנה ה). **קרבנות היחיד נוהגין בזכרים ובנקבות, וקרבנות צבור אין נוהגין אלא בזכרים,** דדרך עולות שהם זכרים, ושלמי עצרת בכשים הן שהם זכרים, חטאות הצבור דכתיב בכל חטאות הצבור שעיר חטאת אחד. **קרבנות היחיד חייבין באחריותן וקרבנות הצבור נסכיהם,** הינו אפילו עבר זמנן, כגון עולת יולדת וקרבנות מצורע, אם עבר שמיני שלקן מקריבן **חמר** אינן **חייבין לא באחריותן ולא באחריות נסכיהן,** דאם עבר זמנן בטל קרבנן, דכתיב (ויקרא כג, לז) ״דבר יום ביומו״ שאם עבר זמנו בטל קרבנו. **אבל חייבין באחריות נסכיהן משקרב הזבח,** שאם קרב הזבח בזמנו ולא קרבו נסכיו עמנו, חייב להקריבן אפילו עד עשרה ימים. **יש דינים בקרבנות הצבור שם שאינן בקרבנות היחיד, שקרבנות הצבור דוחין את השבת ואת הטמאה,** דכתיב גבי חבתי הכהן גדול (ויקרא ו, ג) ״מנחה תמיד״, **יפר יום הכפורים** שמקריב כהן גדול, **חבתי כהן גדול** מנקרא קרבן צבור **שבא בכנופיה).** אמר רבי מאיר והלא הערבים וקלפין מקרבן תמיד דקרבנה אף בשבת ובטמאה. דכתיב גבי חבתי כהן גדול (ויקרא ו, ג) ״מנחה תמיד״, **יפר יום הכפורים** שמקריב כהן גדול, **ולא הנולד** (ולא תמורה) **עושין תמורה:** ו הרעופות והמנוחות אינן עושין תמורה, שלא נאמר תמורה אלא בבהמה. דכתיב (שם) המר ימיר בהמה בבהמה **הצבור והשתפים אינן עושין תמורה, שנאמר** (שם) **״לא ימיר אותו״** לשון יחיד, ולכן רק **יחיד עושה תמורה** אבל לא הצבור ולא השתפים עושין תמורה. **קרבנות בדק הבית אינן עושין תמורה,** דבמזיד כתיב (שם ט) ״קרבן״ וקדשי בדק הבית לא איקרי קרבן. **אמר רבי שמעון** אנו לומדים ממקרא אחר דקדשי בדק הבית אין עושין תמורה, **והלא המעשר** בהמה בכלל קרבן היה, **ולמה יצא** דכתיב ביה (שם לא) ״לא יבקר בין טוב לרע

רק הקדש עושה תמורה אבל לא הנולד ולא תמורה עושין תמורה, דסברי ״יהיה״ לרבות שוגג כמזיד, כיצד, שסברו לחמיר שהר הנולד, דבכי האי גונא בהקדש לא הוי קדש, אבל בתמורה הוי תמורה, ואף על גב דאין תמורה עושה תמורה, למירין וחוזרין למירין על בהמה אחת ואפילו כמה בהמות של חלין על בהמה אחת של קדש, כדלעיל משנה ב. **ו) הרעופות והמנוחות אינן עושין תמורה, שלא נאמר תמורה אלא בבהמה.** דכתיב (שם) המר ימיר בהמה בבהמה **הצבור והשתפים אינן עושין תמורה, שנאמר** (שם) **״לא ימיר אותו״** לשון יחיד, ולכן רק **יחיד עושה תמורה** אבל לא הצבור ולא השתפים עושין תמורה. **קרבנות בדק הבית אינן עושין תמורה,** דבמזיד כתיב (שם ט) ״קרבן״ וקדשי בדק הבית לא איקרי קרבן. **אמר רבי שמעון** אנו לומדים ממקרא אחר דקדשי בדק הבית אין עושין תמורה, **והלא המעשר** בהמה בכלל קרבן היה, **ולמה יצא** דכתיב ביה (שם לא) ״לא יבקר בין טוב לרע

פרק ב א יש בקרבנות היחיד מה שאין בקרבנות הצבור, ויש בקרבנות הצבור מה שאין בקרבנות היחיד, שקרבנות היחיד עושין תמורה וקרבנות הצבור אינם עושין תמורה, קרבנות היחיד נוהגין בזכרים ובנקבות, וקרבנות צבור אין נוהגין אלא בזכרים, קרבנות היחיד חייבין באחריותן נסכיהם, וקרבנות הצבור אין חייבין (לא) באחריותן ולא באחריות נסכיהן. אבל חייבין באחריות נסכיהן משקרב הזבח. יש בקרבנות הצבור מה שאין בקרבנות היחיד, שקרבנות הצבור דוחין את השבת ואת הטמאה, וקרבנות היחיד אינן דוחים לא את השבת ולא את הטמאה. אמר רבי מאיר, והלא חבתי כהן גדול ופר יום הכפורים קרבן יחיד ודוחין את השבת ואת הטמאה. אלא שנמנו קבוע: ב חטאת היחיד שבפרו בעליו, מתות. ושל צבור, אינו מתות. רבי יהודה אומר, אמר רבי שמעון, מה מצינו בולד חטאת ובתמורת חטאת ובחטאת שמתו בעליו, בעליה דברים אמורים אבל לא בצבור, אף שכפרו הבעלים ועלבה שנתן, ביחיד דברים אמורים אבל לא בצבור: ג חמר בקדשים מבתמורה, ובתמורה חמר מבקדשים, שהקדשים עושין תמורה ואין תמורה עושה תמורה דתמורתו (ויקרא כז, לא) אמר רחמנא לא תמורת תמורתו, הצבור והשתפין מקדישין אבל לא ממירים ומקדישים אברים ועברים אבל לא ממירין, ד״בהמה בבהמה״ כתיב (שם י). חמר בתמורה, שהקדשה חלה על בעלת מום קבוע ואינה יוצאה לחלין, לא הקדש בעלת מום קבוע על בהמה שיש בה מום קבוע, אינה יוצאה לחלין, **להגזז ולהעבד בו, אלא הבשר מתר באכילה, מה שאין בן בהקדישי בהמת בעלת מום, שיוצאה לחלין לגמרי על ידי פדיון אפילו לגזז ולעבד בו, דבתמורה כתיב (שם) ״טוב ברע או רע בטוב״, לא הפרישו בין הם לבעל הבית, **רבי יוסי בר רבי יהודה אומר** עוד חמר יש בתמורה, שהכהנה עשה בו שוגג כמזיד בתמורה, שאם היה קטור למזר שור שחר שיצא מביתי יהא תמורה תחת זו, ויצא מפיו שור לבן, נפי תמורה קדוש ולוקה דנלי ביה קרא (שם) ״והיה קדש״ לרבות שוגג כמזיד, **ולא עשה** שוגג כמזיד במקדשים, דבקדשים כי האי גונא אם בעל מום הוא לא קדוש למזבח ואינו לוקה דהקדש טעות אינו הקדש, **רבי אלעזר אומר הכלאים** הבא מתיש ורחל **והטרפה** בהמה, **טמטום** ואנדרוגינוס שהקדשתם הקדש לאמום.

פרק ג א אלו קדשים שולדותיהן ותמורותיהן כיוצא בהן, ולד שלמים, ותמורתן, וולדן וולד עד סוף העולם, דברי אלו כשלמים, וטעונים סמיכה ונסכים ותנופה וחזקה ושוק.

רבי אליעזר אומר, ולד שלמים לא יקרב לאמום.

ויוצא דופן הולד שנולד על ידי שפתותו דופן הבהמה, **טמטום** ואנדרוגינוס שהם ספק זכר וספק נקבה, **לא קדשים** פסילא בתמורה, אף על פי שהתמורה חלה על בעל מום, אינה חלה על אלו, **ולא מקדישים** אחרים בתמורה אם קדושים הם, וטרפה איך מצוי שהיא קדוש, שהקדישה ואחר כך נטרפה, אבל כלאים טמטום ואנדרוגינוס לא תמצא בהן קדשה שמתחלת לדתן מתקלקלת, אלא בולד שהקדישו לאמום.

פרק ג א אלו קדשים שולדותיהן ותמורותיהן כיוצא בהן, ולד שלמים דכתיב בגבי שלמים (ויקרא ג, א) ״אם מן הבקר הוא מקריב אם זכר שם בקבר״ זכר לרבות **ולד** נקבה לרבות **את התמורה, ותמורתן וולדן ולד ולדן עד סוף העולם** (ב״ב ב) עוד יש בקרבנות היחיד מה שאין בן בקרבנות הצבור **חטאת היחיד שבפרו בעליו** עד שתמות, **ושל צבור אינן מתות** אפילו אם הם בקיר בחברת, ויריעו עד שיסתאבו ותמקבר ויפלו דמיה לבדבה (רמב״ם), דדין חטאות המתות לגמרן מהלכה למשה מסיני, וסובר התנא קמא דלידחיי לגמרן הלכה ולא בשל